Maurycy Sprzączkowski
(1847–1918)
Łódzki kupiec i działacz społeczny

Data i miejsce urodzenia	22 września 1847 Warszawa
Data i miejsce śmierci	8 stycznia 1918 Łódź
Miejsce spoczynku	Cmentarz Stary w Łodzi
Zawód, zajęcie	Kupiec, działacz społeczny, filantrop

Maurycy Sprzączkowski (ur. 22 września 1847 w Warszawie, zm. 8 stycznia 1918 w Łodzi) – polski kupiec, przedsiębiorca i działacz społeczny związany z Łodzią, prezes Schroniska dla Starców i Kalek Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności, zaangażowany w działalność filantropijną oraz ochronę zabytków.

Życiorys

Był synem Piotra, woźnego Urzędu Gubernialnego warszawskiego, oraz Marianny z domu Sznayder. Jego przybranym dziadkiem był Marcin Wolski herbu Półkozic, szwoleżer Gwardii Cesarskiej *(7. kompania 1. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów* [1]*)*, który odbył kampanie w latach 1808–1812, biorąc udział w bitwach m.in. pod Somosierrą, Wagram i nad Berezyną.

Około 1880 roku osiedlił się w Łodzi. W styczniu 1884 roku otworzył sklep delikatesowy w kamienicy Fischera przy Piotrkowskiej 54. Był głównym przedstawicielem handlowym potentatów herbacianych: Piotra Orłowa oraz braci K. i C. Popow w Królestwie Polskim. Był właścicielem działki przy ul. Dzikiej 9 (obecnie ul. Henryka Sienkiewicza), gdzie w latach 80-tych XIX w. na froncie wystawił dwupiętrową kamienicę w stylu eklektycznym. W podwórzu posesji wystawił murowaną dwupiętrową oficynę z poddaszem na tkalnię rękawiczek z sukna, dzierżawioną przez Albana Auricha. Powstały także inne oficyny przemysłowe, które wynajmował np. ręczna tkalnia wyrobów wełnianych Naftalego Hersza Poznańskiego. [2] Został pochowany w części katolickiej Starego Cmentarza w Łodzi. Wykonanie jego grobowca przypisywane jest warsztatowi Wacława Konopki lub Antoniego Urbanowskiego.

Spór o spadek

Po śmierci Sprzączkowskiego doszło do długotrwałego sporu prawnego dotyczącego jego majątku[3]. Sukcesorzy zmarłego, wśród których był m.in. jego bratanek Bronisław Sprzączkowski, wystąpili z powództwem przeciwko Magistratowi m. Łodzi o podział masy spadkowej i przerachowanie. Postępowanie to doprowadziło do podważenia zapisów testamentowych i nowego podziału majątku, co zostało potwierdzone wyrokiem sądu, którego uzasadnienie zachowało się w aktach miejskich [4].

1 Napoleon.org.pl, Gwardia Cesarska. 1. Pułk Szwoleżerów-Lansjerów
2 Zwiedzaj Łódź, Panna Piotrkowska nam pięknieje – dawne delikatesy Maurycego Sprzączkowskiego.
3 Joanna Sosnowska, *Działalność socjalna i opiekuńczo-wychowawcza Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności (1885–1940)*, Łódź 2011, s. 83
4 Archiwum Państwowe w Łodzi, zespół: Akta miasta Łodzi, Zarząd Miejski w Łodzi 1915-1939, Wydział Prawny, sygn. 28251: *Sprawa z powództwa sukcesorów zmarłego Maurycego Sprzączkowskiego przeciwko Magistratowi m. Łodzi o podział masy spadkowej i przerachowanie*.

© Tomasz Sprzączkowski, 2026. Opracowanie na podstawie materiałów archiwalnych i publikacji historycznych.

Działalność społeczna

Należał do grona aktywnych społecznie obywateli Łodzi przełomu XIX i XX wieku. W 1891 był jednym z fundatorów witraży w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Łodzi. W 1903 roku wszedł w skład zarządu Polskiego Towarzystwa Teatralnego. W tym samym roku został udziałowcem Towarzystwa Akcyjnego „Pieskowa Skała", które wykupiło i zabezpieczyło przed zniszczeniem Zamek w Pieskowej Skale.

Od 1904 roku przez 14 lat pełnił funkcję prezesa Domu Starców i Kalek [5] Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności. Był również zastępcą dyrektora Towarzystwa Kredytowego Miejskiego w Łodzi oraz członkiem-protektorem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości. W testamencie zapisał 1/20 swojej masy spadkowej (ponad 10 tys. rubli) na rzecz Towarzystwa „Wiedza" w którym działał razem z Stanisławem Silbersteinem, z przeznaczeniem na utrzymanie bezpłatnej czytelni im. Maurycego i Augusty Sprzączkowskich [6]

Bibliografia

- Mirosław Jaskulski, *Piwo, flaki garnuszkowe, petersburskie bliny i kawior astrachański. Z dziejów łódzkiej gastronomii do 1918 roku*, Łódź: Muzeum Tradycji Niepodległościowych, 2012, ISBN 978-83-907422-5-0.
- Grzegorz Wójcik, *Wielki słownik rodzin warszawskich. Parafia Wilanów 1801–1825*, [w:] Na podstawie akt stanu cywilnego i ksiąg metrykalnych, bhp.ihpan.edu.pl, 2018.

English *(short version)*

Maurycy Sprzączkowski *(born September 22, 1847, in Warsaw; died January 8, 1918, in Łódź)* was a Polish merchant, entrepreneur, and social activist with ties to Łódź.

He was the main sales representative of the tea tycoons: Pyotr Orlov and the brothers K. and C. Popov in the Kingdom of Poland

He was president of the Home for the Aged and Disabled of the Łódź Christian Charitable Society, and engaged in philanthropic work and the preservation of historical monuments. In 1903, he joined the board of the Polish Theatre Society. That same year, he became a shareholder in the "Pieskowa Skała" Joint-Stock Company, which purchased and secured Pieskowa Skała Castle from destruction.

From 1904, for 14 years, he served as president of the Home for the Aged and Disabled of the Łódź Christian Charitable Society. He was also deputy director of the Łódź Municipal Credit Society and a member-protector of the Society for the Preservation of Historical Monuments.

5 Joanna Sosnowska. *Care for the disabled and the ill in the activities of Łódzkie Chrześcijańskie Towarzystwo Dobroczynności in 1885-1914.* „Piotrkowskie Zeszyty Historyczne". 14, s. 27–45, 2013.

6 Acta Universitatis Lodziensis, *Biblioteki łódzkie przełomu XIX i XX wieku (1890-1918)*, s. 130

© Tomasz Sprzączkowski, 2026. Opracowanie na podstawie materiałów archiwalnych i publikacji historycznych.